

иностранцев, имеет смысл разработка несложных лабораторных работ, которые научат работе с этими комплексами программ ещё до их использования.

Следующая содержательная часть «Информатики» - это основной курс. Во время его изучения студенты углубляют уже полученные во вводном курсе знания, а также получают новые. На это этапе уровень знаний русского языка уже гораздо выше, чем на начало ввода предмета, а также изучение других предметов улучшает понимание научного стиля речи. Для основного курса также были разработаны разнообразные компьютерные упражнения и тесты. В них основное внимание уделяется смысловому пониманию материала и правильному использованию грамматических конструкций научного стиля. Так как в основном курсе объём изучаемого материала гораздо больше, чем в вводном, то для облегчения восприятия новой информации созданы презентации по основным разделам курса.

Для студентов, которые опережают в процессе обучения основную массу студентов или проявляют особый интерес к предмету «Информатика» разработаны лабораторные работы повышенной сложности. Благодаря им студенты имеют возможность узнать интересные в профессиональном плане нюансы программного обеспечения и сделать задел на будущее.

Можно сделать вывод, что содержание дисциплины «Основы информатики» при раннем вводе довузовской подготовки иностранных студентов позволяет решить такие задачи:

- выработать у студентов-иностранцев знания и умения в чтении и понимании текстов по информатике,
- расширить запас научной лексики, познакомить их с основными грамматическими конструкциями научного стиля речи,
- подготовить студентов к изучению курса информатики в дальнейшем на базовых факультетах, закрепив или расширив их знания по дисциплине,
- также способствует закреплению знаний грамматики русского языка.

Учитывая компьютерную специфику «Информатики», её быстрое развитие и появляющиеся новые возможности, в дальнейшем могут появиться новые возможности при обучении и необходимость менять содержательную базу дисциплины.

Загальна і професійна освіти: питання спадкоємності та інтеграції

Проценко О.М.

доцент кафедри графіки

Геллер Я.Н.

доцент кафедри графіки

Харківського національного університету будівництва та архітектури,

Волосюк М.А.

доцент кафедри природничих та гуманітарних дисциплін

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,

м. Харків, Україна

Важливим етапом розвитку і вдосконалення системи безперервної освіти в країні є встановлення ефективної взаємодії середніх і вищих освітніх установ.

Перехід учнів із загальноосвітньої школи у вищу для здобуття професійної освіти є важливим життєвим етапом. Успішна адаптація учнів на цій стадії визначає майбутнє молодих фахівців і, відповідно, впливає на розвиток суспільства в цілому. Актуальною проблемою цієї стадії розвитку особистості є забезпечення спадкоємності й інтеграції, таким чином, загальної і професійної освіти.

Проблема переходу «школа – ВНЗ», його раціональне полегшення сьогодні розглядається з різних точок зору. У розрахунок беруться методичні, правові, соціальні й інші орієнтири.

Розвиток наукоємних галузей промисловості, заснованих на використанні новітніх інформаційних технологій, неможливий без фахівців, здатних до постійного самонавчання, саморозвитку і активної адаптації до швидкозмінних умов професійного середовища. Раніше, в умовах розподільної системи, випускник міг поступово адаптуватися до них в ході практик, стажувань, в початковий період роботи, коли від нього не вимагалось повної віддачі. За конкурентних умов ринку праці такий режим сприяння, що забезпечує випускникові поступове придбання професійної майстерності і доведення його до необхідного рівня компетентності і професіоналізму, немислимий. Вирішення проблеми професійної адаптації майбутніх фахівців пов'язане сьогодні з необхідністю вирішення протиріччя між постійно зростаючою складністю середовища наукоємних виробництв, підвищенням вимог, що пред'являються до професійних компетенцій фахівців, і недостатньою розробленістю психолого-педагогічних і організаційно-педагогічних механізмів процесу адаптації до професійного середовища в період навчання у ВНЗ.

Перед вітчизняною системою освіти в даний час стоять такі найважливіші проблеми:

- усвідомлення ранньої професійної орієнтації, що гарантує довгостроковий вибір спеціальності;
- мотивація до придбання професійних знань у обраній області, заснована на практичній діяльності під керівництвом викладачів і вчених ВНЗ;
- стимулювання відтворення кадрів для збереження і розвитку вітчизняного наукового потенціалу;
- використання інтелектуальної праці молоді як засобу розвитку технологічної і наукової бази ВНЗ;
- апробація нових методик і навчальних технологій для подальшого розвитку сучасної освіти;
- розвиток супроводжуючої науково-дослідної і професійної підготовки в середній школі, що включає широкий спектр творчої діяльності молоді: від факультативних занять і кружків до науково-дослідних центрів і лабораторій.

Зміни, що відбуваються в системі шкільної освіти, її диференціація, що посилюється, а також перехід на багаторівневу структуру вищої освіти відкривають нові можливості взаємодії середніх і вищих освітніх установ, сприяють вдосконаленню і розвитку системи безперервної освіти.

Необхідною умовою успішної взаємодії середніх і вищих освітніх установ є повнота і, в той же час, виправданість вимог до учнів, точне орієнтування на потребу

учнів в певних знаннях на найближчу перспективу в їх майбутньому навчанні у ВНЗ. При подібній точці зору необхідно приділяти особливу увагу певним тенденціям зближення процесів навчання в області загальноосвітньої школи і ВНЗ. З цієї тенденції виходить, що треба раніше орієнтувати учнів на продовження навчання у ВНЗ після закінчення школи, «переносити на раніший термін» вивчення в школі деяких предметів. Така тенденція, проте, не повинна вести чисто до зовнішнього перенесення певних форм організації або методів навчання з однієї області в іншу. Шкільні методи навчання – це прерогатива школи, а вузівські – суто вузівська справа. Наприклад, недоцільно вузівські вимоги самостійності навчання студентів переносити на школу, і, навпаки, «строгу опіку» школярів використовувати при навчанні студентів. Якнайкращого поєднання можна досягти лише через плюралізм напрямів, форм і рівнів навчання з урахуванням вікових і інших особливостей тих, хто навчається, їх здібностей і інтересів. ВНЗ можуть впливати на підготовку учнів шкіл по окремих напрямках, надавати їм допомогу у вивченні окремих дисциплін.

При цьому середні освітні установи повинні підстроюватися не тільки під потреби конкретних ВНЗ і професійної професіоналізації, а і під потреби і здібності учнів. А сама взаємодія не повинна зводитися до областей знань, а орієнтуватися на сумісну розробку основних принципів спільної роботи освітніх установ, що забезпечує спадкоємність шкільної і вузівської освіти.

Основу концепції взаємодії середніх і вищих освітніх установ повинні скласти уявлення про середню освітню установу і ВНЗ як двох рівноправних партнерів, зусилля яких направлені на вирішення загальної проблеми освіти суспільства та формування його культури.

Взаємодія середніх і вищих освітніх установ здатна вирішити проблему подолання тенденції до екстенсивного шляху розвитку шкільних програм, а з іншого боку – сформувати систему міжрівневих (на базі середніх освітніх установ і ВНЗ) і міжвідомчих (на базі освітніх і наукових установ різних міністерств і відомств) освітніх зв'язків, що забезпечує вирішення проблеми безперервності і спадкоємності освіти. Такий підхід вимагає глибокої змістовної співпраці освітніх установ, основною метою якої є не вирішення формальних питань підготовки випускників середніх освітніх установ до вступу до ВНЗ, а підготовка учнів, здатних продовжити навчання у ВНЗ і оволодіти вибраною спеціальністю.

Збільшені потоки інформації, посилені вимоги до рівня знань і умінь учнів вимагають включення в шкільну програму нових предметів навчання і поглиблення вивчення традиційних. Попит, що збільшився, на кваліфікованих фахівців на ринку праці і, як наслідок, збільшений конкурс під час вступу до ВНЗ, вимагають раннього професійного самовизначення, освоєння в процесі навчання в середній освітній установі профільюючих предметів на глибшому рівні. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є численні підготовчі курси, курси поглибленого вивчення різних предметів навчання, репетиторські заняття і тому подібне. Усе це веде до непомірних навантажень учнів, перешкоджає створенню цілісного світогляду, сприяє уривчастості і фрагментарності отримуваних знань, знижує інтерес до навчання. Як

наслідок – різке погіршення здоров'я учнів, інфантильність, психологічна і соціальна непристосованість.

Вихід бачиться у взаємодії шкільної і вузівської освіти. Необхідна ревізія змісту предметів навчання і їх оптимального перерозподіл між школою і ВНЗ. Повинні бути використані вузівські форми навчання школярів на користь залучення їх до самоосвіти на більш ранній стадії навчання. Застосування нових освітніх технологій (розробка нових методик і нових навчальних технологій для подальшого розвитку сучасної освіти) дозволить зацікавити ширший круг потенційних студентів.

Сьогодні перед освітніми установами ставляться питання забезпечення безперервності і спадкоємності шкільної і вузівської освіти. При цьому вирішуються такі завдання освітньої діяльності, як розширення і поглиблення бази знань школярів і їх профільна освіта в конкретних областях. Все це обумовлює єдиний методологічний підхід до взаємодії середніх і вищих освітніх установ. У його основі повинні бути не підготовка учнів до вступу до конкретного ВНЗ і тим більше конкретний факультет, а забезпечення учнів високим рівнем освіти в основних областях знань, що дозволить їм надалі продовжувати навчання відповідно до своїх здібностей і схильностей.

У даний час зусилля педагогічних колективів повинні бути направлені на те, щоб розвинути творчі здібності учнів, усвідомлення ними необхідності і доцільності продовження навчання.

Подальше вдосконалення взаємодії середніх і вищих освітніх установ повинне йти по шляху розвитку у учнів мотивації до здобування вищої освіти, видання підручників і навчальних посібників, що зберігають спадкоємність в змісті, підвищення психолого-педагогічної підготовки професорсько-викладацького складу ВНЗ по роботі зі школярами і професійної підготовки вчителів середніх освітніх установ.

Моделі поглиблення знань, що розробляються педагогами шкіл і ВНЗ з різних предметів, повинні забезпечувати вибір учнями оптимальних способів учбової роботи, а не просте засвоєння готових зразків знань. При такому типі освіти акцент переноситься з накопичення інформації (цифр, формул, правил і т.і.) на освоєння способів їх отримання, на аналіз і планування своїх дій, уміння критично розглядати факти і дані, уміння вести діалог і чути опонента. Форми і способи організації навчання повинні сприяти підвищенню інтересу до учення, розкриття і розвитку творчих здібностей, активізації самостійної пошукової діяльності учнів.

У цілому взаємодія середніх і вищих освітніх установ повинна сприяти становленню системи персоніфікованого державного замовлення на освіту. Це дозволить максимально індивідуалізувати навчання по вибраній учнем і замовленій суспільством освітній траєкторії і забезпечити попит на фахівців на ринку праці, що формується.

Таким чином, при організації взаємодії середніх і вищих освітніх установ необхідно оцінити всі переваги і недоліки шкільної освіти, визначити труднощі, що випробовуються студентами при переході від шкільної до вузівської системи освіти, причини цих труднощів з тим, щоб забезпечити якісну підготовку майбутніх фахівців

відповідно до їх здібностей і схильностей. Необхідно уникати при цьому зайвих невиправданих навантажень при навчанні і знижувати кількість тих, що допустили помилку у виборі професії.

Список джерел:

1. Соловьев А. Абитуриент – студент: проблемы адаптации / А. Соловьев, Е. Макаренко // Высшее образование в России. – 2007. – № 4. – С. 54–56.
2. Селиверстова О.В. Принципы процесса профессиональной социализации студента в контексте синергетической парадигмы образовательной среды вуза / О. В. Селиверстова // Высшее образование сегодня. – 2010. – № 5. – С. 91–93.
3. Седин В. И. Адаптация студента к обучению в вузе: психологические аспекты = First-year student's adaptation to educational process: psychological aspects / В.И. Седин, Е.В. Леонова // Высшее образование в России. – 2009. – № 7. – С. 83–89.

**Актуальні проблеми викладання країнознавства іноземним студентам
підготовчого відділення вищого технічного навчального закладу**

Рижков М. М.

*старший викладач кафедри природничих і гуманітарних дисциплін
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
м. Харків, Україна*

Протягом останніх десяти років, з 2005 по 2015, нами проводились дослідження методики викладання країнознавства для іноземних студентів підготовчого відділення з метою підвищення якості засвоєння ними навчального матеріалу.

Кожного року прибуття студентів на навчання починається в серпні, а закінчується у листопаді – грудні. Це зумовлено труднощами з оформлення віз та інших необхідних документів в різних країнах, тому формування навчальних груп та початок занять розтягуються в часі. Як наслідок, перед викладачами виникає об'єктивна необхідність виконання навчальної програми за більш стислий термін.

Для вирішення цієї проблеми нами був розроблений універсальний навчальний посібник з країнознавства, що містить такі частини:

1. план вивчення дисципліни;
2. ілюстровані матеріали;
3. різномовний тематичний словник;
4. матеріали для самостійної роботи студента;
5. конспект студента для виконання письмових домашніх завдань.
6. матеріали для контрольних робіт;
7. матеріали для комп'ютерних тестів.

Універсальність посібника полягає в спроможності його одночасного застосування в одній аудиторії, в один і той же час для різнонаціональних та різнофахових навчальних груп студентів, з різним рівнем їхньої освітньої підготовки, релігійної та культурної приналежності та психологічних особливостей темпераменту, характеру, гендерного складу і т. і. Матеріал у цьому посібнику написаний за допомогою вже засвоєних студентами на заняттях з російської мови мовних конструкцій.